

YLEISIÄ PUNONTAOHJEITA

Tuoreen pajun käsittely

Lähes tuoreena ilman varsinaista kuivatusta käytettäväksi tarkoitetut pajut on hyvä kerätä kasvin lepoaikana eli talviaikaan (kasvin lehdetön aika). Kerää pajut noin kuukautta aikaisemmin "sitkistymään" viileään pimeään paikkaan. Parasta olisi, jos pajut voisivat olla vähintään kuukauden ulkona katoksessa ja varjossa, jolloin niiden nilakerros ehtisi hiukan kuivua ja pajun punottavuus tulisi paremmaksi. Yksi vaihtoehto on tuoda pajut huoneenlämpöön kuivumaan muutamaksi viikoksi. Lämmössä pajun latvaosat kuivuvat kyllä helposti liikaa. Talvella leikatulle pajulle riittää 1-2 viikon sitkistysaika.

Hyvää pajua punontaan...

Oksattomuus

Punonnassa käytetään yleensä oksattomia, yhden kasvukauden kasvaneita pajupiiskoja l. vitsaksia. Jos punonnassa käytetään piiskoja, joista isoja sivuversoja on poistettu, murtumisvaara näissä poistokohdissa on suuri. Sovita oksat punonnassa niin, että poistokohdissa ei tehdä pajupiiskalla käännöksiä tai muita suuria taivutuksia. Parasta punontajälkeä saadaan käyttämällä oksattomia pajupiiskoja!

Notkistaminen

Kun aloitat punonnan, notkista pajupiiskoja vetämällä ja taivuttamalla piiskaa kaarelle käsissäsi. Paksuja piiskoja voi notkistaa myös laittamalla tyvipää jalan alle ja kiertämällä piiskaa pitämällä molemmilla käsillä kiinni eri kohdista. Taipuisille piiskoille hyvä konsti on myös paksun pyöreän kepin ympärille kiertäminen piiskaa vetäen.

Pajupiiskan jatkaminen

Punonnassa pajupiiskaa voi jatkaa monella tavalla:

1. Jatketaan latvaa uuden tyvipäällä

- aloitetaan tyvipäällä ja jatkos uudella tyvipäällä tulee jatkettavan latvan kanssa riittävän pitkän matkaa päällekin, aivan ohut puutumaton latvaosa jätetään nurjalle puolelle ja päätetään myöhemmin. Muista jättää tyvipää työn "nurjalle" puolelle riittävän pitkästi loimipajun (punonnan pystytolpat) taakse.

2. Jatketaan latva latvalla ja tyvi tyvellä

- aloitetaan punos latvapäällä: käännetään ensimmäisen vitsaksen latva silmukaksi loimipajun ympäri ja punotaan kaksinkertaisella ohuella latvapajulla vähän matkaa. Päättävä tyvi jätetään "nurealle" puolelle loimen taakse ja uuden piiskan tyvi laitetaan saman loimen taakse jatkettavan tyven päälle ristiin. Voit myös ohentaa tyvipäät n. 10 cm matkalta ja punoa tyvet vastakkain, joilloin myös työn nurea puoli pysyy siistinä. Vastaavasti latvat liitetään toisiinsa punomalla riittävän pitkällä matkalla molempien piiskojen latvat yhdessä. Tällä tavalla menetellen saadaan kudepaju pysymään aika tasapaksuna koko punomisen ajan.

- jätä aina jatkot; joko tyvet tai ohuet latvaosat, riittävän pitkinä punoksen "nurjalle" puolelle, josta voit siistiä tyvet leikkaamalla viistoon ja päättämällä latvat vastakkaiseen suuntaan pujottamalla punoksen väleihin. Yksi vaihtoehto on pujottaa päät punoksessa loimipajujen suuntaisesti ylös- tai alaspäin. Tätä päättämisvaihtoehtoa voi tehdä jo punonnan aikana kääntämällä pää väh. 5 cm matkalta 90 asteen kulmassa loimipajun viereen. Kiinnitä pää esim. pyykkipojalla loimipajuun ja puno molempien päältä.

Ristipunonnassa Voit aloittaa punonnan pajupiiskan keskeltä kääntämällä piiskan loimipajun ympäri ja aloittamalla ristiinpunonnan. Toinen vaihtoehto on liittää kudepiiskoijen latvapäät vastakkain yhteen 10-20 cm pituudelta ja tehdä niistä silmukka ensimmäisen loimipajun ympäri. Kun liität uudet jatkopiiskan loppuvan piiskan tyveen tai latvaan, katso, etteivät jatkokset tule samalla kohdalle. Näin menetellen aloituksessa ei jää ollenkaan päätettäviä päitä.

Kääntäminen Usein pajupiiska murtuu käännöksissä. Voit notkistaa piiskaa käännöstä varten esim. seuraavia keinoja käyttäen:

- taivuta piiskaan sormissasi väh. kolmesta kohtaa lyhyillä väleillä sormenpäilläsi kynsiä apuna käyttäen niin, että piiskan puuosa hiukan murtuu, mutta kuori ei repeä,
- paina piikillä tai veitsen kärjellä reikiä pajun vatsapuolelle taivutuskohtaan läpi pajun,
- kierrä pajupiiskaan käännökohtadassa ympäri tiukasta niin, että puuosa hiukan murtuu ja taipuu (erittäin hyvä konsti, mutta vaatii voimia)
- purista pajupiiskaan litteäksi sopivilla leveillä pihdeillä (esim. latta-päiset tongit) riittävän pitkältä matkalta, jolloin puuaines hiukan murtuu, varo rikkomasta kuorta liikaa,
- paksuja pajuviitsaksia käytettäessä on parasta ohentaa puukolla käännökohtaa leikkaamalla vatsapuolelta eli kaartuvan pajun sisäpuolelta lähes puolet pajusta irti ydintä myöten

Kun teet käännöstä, paina pajua ulkopuolelta tiukasti loimipajua vasten ja vedä käännettävää pajua lujaa kiertäessäsi sitä loimipajun ympäri.

Käännöskohtien murtumat ovat ruman näköisiä ja niissä punonnan kestävyys on heikompi. Murtuneita kohtia voit korjata sitomalla murtuneen pajun ja samalla käännöksen päälle pajunkuorinauhaa.

Älä nuukaile punonnassa

Paras tulos tulee, jos raskii jättää liian ohuet latvat ja liian jäykät tyviosat reilusti käyttämättä ja päätettäväksi. Pitkät ohuet latvat kannattaa päättämisen jälkeen katkaista pois – ne vain tekevät työstä epäsiistin. Mitä tasaisemman paksuna kudepaju pysyy, sitä siistimpi ja kestävämpi punonnasta tulee.